

Informationen

● ● ● Nr 5 – december 2010

FOKUS på egenföretagande!

Flygtekniker får eget kollektivavtal | Statlig sektor har fått nytt avtal | Nytt avtal för medlemmarna på Posten

God Jul
och Gott Nytt År
tillönskas alla
medlemmar
och läsare

INNEHÅLL

Med fokus på egenföretagande

SRATs företagare stöttar varandra.....	4
Leg. kiropraktor: Företagandet så självklart i vårt yrke.....	7
Leg. tandhygienist: Ta emot alla råd du kan få!.....	8
Leg optiker: Skönt att vara sin egen chef.....	10
Information och råd.....	12
“A-kassan lika självklar som hem- försäkringen”.....	13
Försäkringar för företagare.....	13
Patientförsäkring för tand- hygienisterna.....	13

Nytt statligt avtal.....	14
Nytt kollektivavtal för flygtekniker.....	16
Meningsfullt uppdrag på lokal nivå.....	17
Stora förändringar i optikbranschen.....	18
Kommun/landsting: Nytt avtal om bilersättning.....	18
Avtal klart för Posten.....	19
Nyheter inom hälso- och sjukvården.....	20
Behörighetstutredningen: Kompetens och ansvar.....	22

I VARJE NUMMER:

Ledare.....	3
Fråga & Svar.....	16
Student.....	21
Aktuellt från föreningarna.....	23
Korsord.....	24

17

Om att vara lokal företrädare

16

Historiskt steg för flygteknikerna – eget kollektivavtal

SRATs kansli

Förbundsdirektör

Elisabeth Mohlkert, 08-442 44 65
elisabeth.mohlkert@srat.se

Bitr. förbundsdirektör

Ingvar Eriksson, 08-442 44 64
ingvar.eriksson@srat.se

Informatör

Marie Norell, 08-442 44 77
marie.norell@srat.se

Förbundsjurist

Sophie Silverryd, 08-442 44 74
sophie.silverryd@srat.se

Bitr. förbundsjurist/ombudsman

Anna Ericsson, 08-442 44 61
anna.ericsson@srat.se

Ombudsmän

Anders Berndt, 08-442 44 70
anders.berndt@srat.se
Mats Eriksson, 08-442 44 81
mats.eriksson@srat.se

Ann Garö, 08-442 44 79
ann.garo@srat.se

Linda Lekander (förelärdledig)

Redovisningsansvarig från 4 januari 2011

Kajsa Korsgren, 08-442 44 62
kajsa.korsgren@srat.se

IT-samordnare/medlemsregister

Susanne Rönngren, 08-442 44 72
susanne.ronngren@srat.se

Assistent/medlemsregister/vaktmästeri

Catharina Jansson, 08-442 44 71
catharina.jansson@srat.se

Ledare

Samverkan – en framgångsfaktor

”När vi får till en bra dialog, då är det riktigt roligt”. Det säger Marcus Strömngren i en intervju i det här numret av tidningen. Han säger det utifrån det uppdrag han har på sin egen arbetsplats, som facklig företrädare för hälsoakademikerna. Men hans uttalande gäller i lika hög grad för det centrala fackliga arbetet som för det som görs lokalt på arbetsplatserna.

Det är lätt att konstatera att samverkan, på olika plan och i olika konstellationer, är en framgångsfaktor. Efter 36 års kamp har Svensk Flygteknikerförening (SFF), en förening inom SRAT, för första gången någonsin, träffat ett kollektivavtal med flygarbetsgivarna. Utan det samarbete som har utvecklats mellan flygteknikerna och Transport, och som resulterade i en gemensam förhandlingskartell, hade det varit väldigt svårt. Vägen till avtal var sannerligen inte lätt. Den gick via en konflikt med både övertids- och nyanställningsblockad och två och en halv dagars strejk. Men vi fick till ett kollektivavtal – och det är en stor seger.

Nu hoppas jag att parterna, under det år som avtalet gäller, ska ta chansen att utveckla själva förhandlingsprocessen. Alla inblandade har så mycket att vinna på att närma sig varandra redan innan det är dags att sätta sig vid förhandlingsbordet – och förhoppningsvis undvika fler slitsamma konflikter.

I det avseendet ser jag förhandlingarna på det statliga området som en förebild. Här har parterna numera en ordning som gör det lättare att använda lönen som ett styrmedel i verksamheten, både på kort och på lång sikt. Det har tagit många år att utveckla den arbetsformen, men nu har vi fått till en process där parterna, utifrån sina delvis olika utgångspunkter, kan samarbeta om vad som är möjligt och vad som inte är det.

Det är förstas inte bara i förhandlingsarbetet som vikten av samverkan är tydlig. Jag ser det inom de allra flesta av förbundets arbetsområden. I samspelet mellan yrkesfrågor och villkorsfrågor, till exempel. I det kitt som samarbetet i förbundets yrkesföreningar skapar mellan medlemmar i samma yrkesgrupp. I frågor som rör arbetsmiljö och inflytande. Och, naturligtvis, i allt övergripande arbete, som bygger på att medlemmar

inom olika yrken, arbetsmarknadssektorer och verksamheter samverkar med varandra.

Det har också de av SRATs medlemmar som är egna företagare insett. Också de drar nytta av det arbete som görs, både i förbundet och i yrkesföreningarna. Ett högaktuellt exempel är högskoleverkets förslag att införliva kiropraktorutbildningen i högskolan, en fråga som nu har hamnat på vårt bord. Vad som händer med det förslaget är viktigt för yrkesgruppen, som bland annat arbetar för att få en mer självklar roll inom hälso- och sjukvården.

Många av ”våra” företagare får också personligt stöd och hjälp, både när de står i begrepp att lämna en anställning och när de har etablerat sig. Eller som Birgitta Ackelpöhler, ordförande i sektionen för företagare inom Sveriges Tandhygienistförening uttrycker det: ”Vi försöker stötta varandra!”

Och det är väl det som är meningen med föreningen – och med förbundet!

På det statliga området har parterna numera en ordning som gör det lättare att använda lönen som ett styrmedel i verksamheten, både på kort och på lång sikt.

Elisabeth Mohlkert
förbundsledare

SRAT-informationen

ges ut av SRAT som är ett av 23 förbund inom Sveriges akademikers centralorganisation, Saco. SRAT-informationen distribueras till alla medlemmar i förbundet.

ANSVARIG UTGIVARE

Elisabeth Mohlkert

REDAKTÖR

Ingvar Eriksson

LAYOUT

Marie Norell

FOTO

Ledarbild

Torbjörn Zadig

Omslag

Anna Rehnberg

TRYCKERI

AWJ Tryck AB, Nyköping

UPPLAGA

13.400 ex

UTGIVNING 2011

Nr 1 v.10

Nr 2 v.19

Nr 3 v.28

Nr 4 v.41

Nr 5 v.50

Annonsstopp fyra veckor före utgivning.

ANNONSPRISER

Fyrfärg

Helsida (180x262)

16.500 kr

Halvsida (180x130)

8.500 kr

Kvartssida (87x130)

4.500 kr

ANNONSBOKNING

marie.norell@srat.se

Tidningen är momsbefriad.

Telefon

Vx 08-442 44 60

Fax 08-442 44 80

E-post

kansli@srat.se

Webbplats

www.srat.se

Post

Box 1419

111 84 Stockholm

Besök

Malmskillnadsgatan 48,

5 tr

Öppettider

Sep–apr 8:00–16:30

Maj–aug 8:00–15:45

Lunch 11:30–12:30

Växeltider fredagar

Sep–apr 8:00–16:00

Maj–aug 8:00–15:30

SRATs företagare stöttar varandra

Att vara sin egen chef. Att välja arbetstider, arbetsplats och arbetskamrater. Att själv bestämma hur man vill utveckla sig själv och sin verksamhet. Fördelarna med att vara sin egen har lockat ungefär 500 av SRATs medlemmar. Men det gäller att hålla ordning på avtal, skattebetalningar och andra regler. Det samstämmiga rådet från SRAT och några av förbundets yrkesföreningar är att förbereda sig noga innan man tar steget till företagavärlden.

Text: Birgitta Jakobsson Foto: Colourbox

Artiklar om företagande på sidorna 4 –13

De allra flesta av SRATs medlemmar har en fast anställning. Men ungefär 500 av dem utövar sina yrken i ett eget företag. Huvuddelen av företagarna tillhör en yrkesgrupp som arbetar med någon form av hälsovård – till exempel som tandhygienist, optiker, audionom eller hälsoakademiker. Men det är kiropraktorerna som sticker ut i det här sammanhanget. Nio av tio medlemmar i yrkesföreningen Legitimerade kiropraktorers riksförbund, LKR driver företag i någon form.

– Väljer man att bli kiropraktor väljer man samtidigt att bli företagare, säger Tobias Lauritsen, som är föreningens ordförande. Det är en självklar följd av att vår yrkesgrupp ännu inte är så väl integrerad i hälso- och sjukvården. Och i och med att det träffas så få vårdavtal med landstingen är det färre som vågar satsa stort och kan anställa flera kollegor.

– För att få legitimation måste man ha gjort ett års praktiktjänstgöring efter avslutad utbildning. Det ger också en bra inblick i kombinationen yrke/företagare. När det året har gått vet man som regel vad som gäller.

LKR har knappt 200 aktiva medlemmar. Men trots att föreningen är så liten kan den erbjuda medlemmarna en hel del vidareutbildning. Det är de seminarier som hålls varje vår och höst ett exempel på. Vid de tillfällena är det kiropraktiken som dominerar, men det brukar också finnas tillfälle att prata om och fördjupa sig i själva företagandet.

– Att vi är en liten yrkesgrupp gör det extra viktigt att vi samlar krafterna och håller oss informerade, säger LKR-ordföranden. Och visst skulle vi vilja ge ännu mer service också i företagarfrågor. Juridisk hjälp, till exempel, eller handfast stöd om hur man träffar avtal. Det förekommer diskussioner i den riktningen, men vi är en liten förening, så vi får ta det i den takt vi kan.

Nytt konkurrensläge

Optikerbranschen har under ganska kort tid genomgått en stor förändring. Från att länge ha dominerats av familjeföretag ingår numera allt fler i någon av de stora kedjorna. Det har lett till att antalet småföretagare har minskat dramatiskt.

– När marknaden förändras så här mycket är det förstås viktigt att

de som vill driva sina egna företag funderar extra noga, till exempel på hur de kan klara sig i det nya konkurrensläget, säger Linda Lekander, som är den ombudsman på SRAT som ansvarar för optikerna (just nu är Linda föräldraledig).

Med tandhygienisterna är det tvärtom. De 220 egenföretagarna utgör en liten del av de 3550 medlemmarna i Sveriges tandhygienistförening, STHF.

– Men intresset för att starta eget ökar hela tiden, berättar Ingela Jägestrand, som är föreningens vice ordförande.

Hon märker det ganska tydligt, framför allt för att allt fler telefonsamtal kommer från medlemmar som går i företagartankar. De allra flesta har några år i yrket bakom sig och söker nya utmaningar. Och hennes viktigaste råd till dem är att de inte ska ha för bråttom, utan ta det lugnt! Det behövs tid mellan tanke och genomförande.

– Jag försöker hjälpa till så gott jag kan, säger hon, och uppmanar medlemmarna att hellre ringa en gång för mycket än en gång för lite.

Var noga med avtal!

Tandhygienistföreningen har också en egen sektion för företagare, där man enbart ägnar sig åt just företagarfrågor.

– Yrkesfrågorna diskuterar vi in andra nätverk, säger Birgitta Ackelpöhler, som är sektionens ordförande. I den här konstellationen ägnar vi oss bara åt sådant som har med våra firmor att göra.

Diskussionerna kretsar mycket kring ekonomi och om effekter av tandvårdsförsäkringen, men också frågor som rör kassaregisterlagen, pensionsavsättningar och skattefrågor, för att ta några exempel. Men den i särklass vanligaste frågan rör tandhygienistens förhållande till tandläkaren. Många tandhygienister arrenderar ett behandlingsrum av en tandläkare, och ofta remitterar de två yrkesgrupperna patienter till varandra. Men vem bestämmer över patientregistret? Det är en återkommande fråga. En annan rör själva arrendet; Vilka regler som gäller och vilka höjningar som är rimliga.

Både Ingela Jägestrand och Birgitta Ackelpöhler betonar hur viktigt det är att man är medveten om vilket avtal man ingår.

– Det är en bra försäkring mot obehagliga överraskningar, säger

de, och varnar å det bestämdaste för inställningen att ”det ordnar sig säkert sedan”.

Vi stöttar varandra

För många som arbetar ensamma utgör kollegorna inom STHF, både sektionen för egenföretagare och organisationen i stort, ett viktigt nätverk. De är ofta de enda som man har att bolla tankar och idéer med.

– Vi försöker stötta varandra, säger Birgitta Ackelpöhler.

Ett givet tillfälle för utbyte kollegor emellan är den årliga kunskapsresan, som sektionen anordnar varje år. Programmet under de dagarna, som ofta förläggs vid Medelhavet, innehåller expertföreläsningar om lagar, regler och ekonomi och annan hårdvara. Men det finns också alltid en programpunkt om den egna hälsan och välbefinnandet.

– Under mina år som företagare har jag insett hur viktigt det är man sköter om sig själv, säger Birgitta Ackelpöhler. Det är självklart att vi måste hålla koll på våra affärer. Men vi måste också hålla oss själva i form. Vår ork och vår hälsa är faktiskt den viktigaste investeringen. Det är ingen annan som drar in pengar till lön och omkostnader om vi sliter ut oss.

– Det är förstås lika viktigt att se om sitt hus och planera för och avsätta tillräckligt mycket pengar och tid till vidareutbildning och pension.

– Fortbildningen är nödvändig för att det är ett legitimationskrav att hålla sig ajour med forskning och utveckling – men också av rent affärsmässiga skäl. Man måste ju upprätthålla och utveckla sin kompetens så att patienterna kommer tillbaka.

Birgitta Ackelpöhler är själv företagare sedan många år och driver företaget Fint Flin, med både en mottagning och en butik, i Stockholm.

– Det är en hel del att tänka på innan man startar, säger hon. Men företagandet har förstås också sina fördelar. För det mesta är det inte så dumt att vara sin egen chef, att själv bestämma var man vill jobba, planera sin egen tid och hur man vill lägga upp arbetet. Och om man tänker sig för, planerar väl och söker den hjälp som finns att få så är det faktiskt inte så svårt. ■ ■ ■

Tänk på att

- Avsätt tid och planera noga innan du startar eget!
- Var noga med att träffa avtal – varning för ”det-ordnar-sig-nog”-mentalitet!
- Sök stöd hos förbundet och din yrkesförening! Ring heller en gång för mycket än en gång för lite!
- Sköt om dig själv – du är din viktigaste investering!

Inspirationsdagar för kunskapsföretagare

Det är Ann Garö, som har det övergripande ansvaret för området egenföretagare på SRAT-kansliet.

– Det är viktigt att de också kan få stöd i företagarfrågor – även om yrkesfrågorna är ett starkt skäl till att många företagare ser fördelarna med fackligt medlemskap, säger hon.

Hon deltar därför i Sacos särskilda nätverk för företagare, där företrädare för olika förbund samlas för att stötta medlemmar som är egna företagare.

Ett konkret resultat av samarbetet i Saco är de inspirationsdagar, som anordnas fem gånger per termin. I kalendariet på srat.se finns information om dagarna. ■ ■ ■

Maria Kinderås, leg. kiropraktor och företagare:

Företagandet så självklart i vårt yrke

Det var nog mest föräldrarna som hade en del funderingar inför dotterns yrkesval – framför allt om kombinationen osäkra arbetsförhållanden och höga studielån.

– Själv hade jag aldrig en tanke på något annat än att driva ett eget företag, säger kiropraktor Maria Kinderås. Det är ju så det är i det här yrket, att väldigt få är anställda.

Text: Birgitta Jakobsson • Foto: Stefan Bohlin

Att kiropraktiken ännu inte har fått en självklar plats inom hälso- och sjukvården är ett skäl till att de allra flesta av medlemmarna i SRATs yrkesförening Legitimerade kiropraktorers riksorganisation, LKR, också är företagare. Det ingår som en självklar del i bilden redan i yrkesvalet.

Maria Kinderås fick möjlighet att förbereda sig noga, som ungdomspraktikant hos en av LKR:s medlemmar.

– Det gav mig en bra bild, både av vad kiropraktik är och vad det kan innebära att vara företagare.

När hon kom hem efter fem års studier och några yrkesaktiva år i England startade hon en enskild firma och köpte en praktik av en före detta kurskamrat. Lokalerna var bra, patienterna kom och hon trivdes med sitt yrke. Men så småningom upptäckte hon att ensamarbetet också har sina baksidor.

– Jag kände att jag behövde kollegor att byta erfarenheter och tankar med, säger hon.

När sonen Gaston föddes förra året fick hon också känna på hur sårbart det kan vara att driva sitt eget, inte minst på det ekonomiska planet. Föräldrapengen räckte inte på långa vägar till att täcka de kostnader som hon hade för företaget, också under den tid hon var hemma med den nyfödda och alltså inte kunde dra in några pengar.

– Reglerna för föräldrapenningen är inte avpassade för egenföretagare. Jag kunde vara hemma tio veckor efter förlossningen, sedan började jag arbeta deltid. Det kändes lite kymigt ...

– Och när jag skulle operera ett bräck som uppstod i samband med förlossningen var det ett väldigt pyssel för att få ihop tid för sjukfrånvaro med patientarbete.

Arbetskamrater och affärspartners

Det var bland annat just sårbarheten och ensamheten som ledde fram till beslutet att starta ett gemensamt företag tillsammans med en kollega. Sedan ett halvår driver hon och kollegan Christian Lauritsen aktiebolaget Sundbybergskliniken, som de äger till lika delar. I de nyinköpta lokalerna strax norr om Stockholm har de själva varsitt behandlingsrum. Dessutom hyr de ut rum till en sjukgymnast och en massör och till LKR-ordföranden Tobias Lauritsen, som är Christians bror och som numera arbetar med kognitiv beteendeterapi.

Det innebar ganska stora investeringar, och ett banklån, både att köpa företaget och att inreda det. Bara en kiropraktorbänk kostar mellan 40 000 och 100 000 kronor. Men nu har de fått till det som de vill ha det. Med stora, ljusa behandlingsrum, bra arbetsredskap, ett luftigt väntrum med dämpad möblering.

Uppgåelsen mellan de två ägarna innebär att de delar lika på alla gemensamma kostnader, som hyra och telefon och annat. De pengar som de drar in därutöver går till lön och andra egna kostnader. Om någon av dem vill köpa en ny stol, till exempel, eller sätta av pengar till pension eller utbildning tas de kostnaderna från det egna kontot.

Maria Kinderås säger att det har betytt mycket för henne, på flera olika sätt, att ha arbetskamrater. För att det är trevligt att ha någon att prata med. Men framför allt för att de kan bolla idéer och för att de kan rycka in för varandra, till exempel om någon av dem blir sjuk.

Obetalda timmar

Att vara egenföretagare innebär hel del arbetstid som man inte kan få

Maria Kinderås råd:

- Se till att ha ett bra bollplank, till exempel en revisor!
- Glöm inte att räkna in det obetalda arbetet när du gör kalkylerna!
- Fundera på om du vill arbeta ensam eller om du behöver stimulans av kollegor/arbetskamrater!

betalt för, och som man alltså måste räkna in i kalkylerna redan från början. I det här företaget sköter de två delägarna själva en del av det administrativa arbetet, som att skriva och betala fakturor. Men de tar också hjälp av en revisor, som sköter bokföringen och bistår med tips som rör affärerna. Med henne kan de diskutera allt från vilka pensionsavsättningar de bör göra till vilka investeringar de har råd med. Och det är, säger Marie, en av de bästa saker de har gjort tillsammans – att skaffa oss en god rådgivare, som också är väl insatt i verksamheten.

– Att ha ett aktiebolag kräver lite mer administrativt arbete än när man har en enskild firma. Och trots att vi har överlåtit viss administration till revisorn blir det en del kvar som vi måste göra själva. Det blir en del kvällsjobb vid hemmadataren.

Det obetalda arbetet innefattar också engagemanget i SRATs yrkesförening LKR.

– Vi är en väldigt tätt yrkesgrupp, säger Marie Kinderås. Och vi har ett stort och gemensamt intresse av att göra yrket mer känt i Sverige.

Att få till stånd fler vårdavtal står högt på önskelistan.

– Kostnaderna för en behandling är långt ifrån ointressanta, varken för hur många patienter som söker sig till oss eller vilken roll vi kan spela i vården, säger Maria Kinderås.

Ett första steg skulle kunna vara ett utökat samarbete med husläkarna.

– Jag skulle önska att de åtminstone gav patienterna information om att kiropraktik kan vara en av flera möjliga behandlingsformer. Så är det i allmänhet inte idag. Att vi inte har något vårdavtal gör att de inte heller ser oss som vårdgivare.

För att vara medlem i LKR krävs att man har utbildat sig utomlands. Än finns nämligen ingen högskoleutbildning i Sverige, som motsvarar den femåriga kiropraktikerutbildningen. Föreningen har också krav på att medlemmarna hela tiden ska hålla sig ajour inom yrket – minst 130 timmar under en femårsperiod, vilket motsvarar ungefär tre dagar om året. Det kräver också sin planering, både av tid och pengar. Marie Kinderås väljer att uppfylla sin årskvot av fortbildningstimmarna genom att vara med på LKR:s årliga vår- och höstkonferenser.

– Det är nyttiga dagar, säger hon. Men det är också trevligt att träffa kollegor och att få tillfälle prata olika saker som rör både yrket och företagandet. Den sortens stimulans är viktig. ■ ■ ■

Legitimerade Kiropraktorers Riksorganisation, LKR – en del av SRAT

Ordförande

Tobias Lauritsen

076-0505134

tobias.lauritsen@lkr.se

www.lkr.se

Ansvarig ombudsman SRAT

Ann Garö

08-442 44 79

ann.garo@srat.se

www.srat.se

– Se till att ta emot all rådgivning du kan få! Det är rätt mycket regler att hålla reda på när man drar igång en egen verksamhet.

Det är Marie Sand, tandhygienist och delägare i en tandvårdsmottagning i Sandviken, som ger det rådet till den som vill lämna en anställning och jobba i egen regi.

Text: Birgitta Jakobsson Foto: Jörgen Svendsen

Att ha ödet i sina egna händer. Att bestämma själv hur hon ska planera sitt arbete, vilka kurser hon vill gå på och när hon vill ha semester. Det var det som lockade Marie Sand att starta eget. I dag äger och driver hon tandvårdskliniken Munhälsan AB i centrala Sandviken tillsammans med tre andra kvinnor, två tandsköterskor och en tandläkare. Man når dem via en direktgång nära huvudgatan. Reception och en liten sittgrupp direkt innanför dörren. Prislistan på bordet – ”så att alla lätt ska kunna ta reda på vad det kostar”. Två behandlingsrum i ljusa pastellfärger och en särskild vrå för journaler och andra papper. Det är här Marie Sand tillbringar 75 procent av sin arbetstid. Den resterande fjärdedelen jobbar hon vid en arrenderad stol på den mottagning som ligger vägg i vägg i samma fastighet.

Det är ganska precis tio år sedan hon kom hit, efter att ha varit anställd på Folktandvården, först som tandsköterska och sedan som tandhygienist. Hon började på egen hand med enskild firma, och med att arrendera behandlingsrum på halvtid i de båggen klinikerna. Det var när en av de två klinikerna skulle säljas som tanken dök upp hos Marie Sand och de två tandsköterskor hon samarbetade med; ”Tänk om vi kunde få hit en tandläkare och driva kliniken tillsammans.” Ett antal möten och mycket tankemöda senare var de fyra kvinnor som köpte kliniken tillsammans. De hade fått rådet att fundera noga på hur ägandet, och därmed inflyttandet och makten, skulle fördelas. Det resulterade i att Marie Sand och tandläkaren är huvudägare, med fyrtio procent var, och att tandsköterskornas andelar är tio procent vardera.

Total insyn

Som delägare har alla fyra förstas total insyn i hela verksamheten, och alla frågor som rör bolaget kommer upp på bordet. En timme var fjortonde dag är avsatt för företagsfrågor. Men en hel del löpande frågor löser de förstas däremellan.

Men, som den paragrafryttare hon säger sig vara, tror Marie Sand att det är hon som har mest insyn. För att hon är den som gillar skatter och bokföring, regler och paragrafer, ordning och reda bland papperna, och därför tagit på sig störst ansvar för just sådana frågor.

Att de fyra är olika som personer ser hon som en stor fördel – även om det också kan innebära vissa slitningar.

Marie Sand, leg. tandhygienist och företagare:

Ta emot alla råd du kan få!

– Det hade kanske varit enklare att ha en vd som formell beslutsfattare, säger hon. Ibland tar det rätt lång tid för oss att bli redo för beslut. Men då har vi i gengäld stött och blött frågan ur alla olika synvinklar – och det är förstås en stor fördel.

Att de valt att bilda aktiebolag tillsammans innebär att alla fyra sitter på två olika stolar, som delägarna och som anställda av bolaget. I rollen som anställda förhandlar de alltså med sig själva i rollen av ägare. Men det tycks inte heller vara något problem.

– Alla vill förstås ha högre lön. Men alla är också väl medvetna om vilka kostnader företaget kan bära.

Viktiga nätverk

För Marie Sand är det självklart att vara medlem i SRAT och Sveriges Tandhygienistförening, STHF. Men Munhälsan AB är också medlem i Svenskt Näringsliv, och har därigenom tecknat ett kollektivavtal för de anställda delägarna.

Och någon konflikt mellan att vara medlem både i en facklig och i en arbetsgivarorganisation ser hon inte. Det gäller bara att hålla ordning på vilka frågor som hör hemma var.

– Facket är viktigt också för oss som är egna företagare, säger hon. Det gäller förstås särskilt för ett förbund som vårt, där yrkesfrågorna är så viktiga. Det ger oss tillgång till bra nätverk.

Hon uppskattar också Tandhygienistföreningens arbete med att driva frågor som är viktiga för yrket. Kravet på en förlängd högskoleutbildning, treårig i stället för tvåårig som idag – som ser ut att kunna bli verklighet sedan behörighetsutredningen presenterat sitt förslag. Frågan om det röntgenologiska ledningsansvaret – idag måste det vara en tandläkare som har det. De nya nationella riktlinjerna från Socialstyrelsen, som tandläkare och tandhygienister i egenskap av enskilda personer, har haft möjlighet att ge synpunkter på. Det är bara några exempel på aktuella frågor som rör yrket, oavsett i vems regi man arbetar.

Själv är hon aktiv som styrelseledamot i tandhygienistföreningens lokalförening.

– Det har också bidragit till att jag har lärt mig mer, säger hon.

Viktigt att hänga med

Det fortsatta lärandet och utvecklingen i yrket är en av de frågor som Marie Sand alltid har prioriterat högt, också som företagare. Tandhygienistutbildningen var ettårig när hon själv gick den, men hon fortsatte att utbilda sig och tog en kandidatexamen vid högskolan i Falun.

– Nu är jag faktiskt rätt mallig för att jag gjorde det.

Nu nöjde hon sig inte med det. Hon har också läst in en hel del enstaka kurser, och hon går vidare i samma riktning.

– Jag lägger mellan åtta och tio dagar om året på egen utbildning.

Det händer hela tiden så mycket inom vårt område, så det är viktigt att hänga med. Får man inte nya intryck och kunskaper är det lätt att man stagnerar.

– Det kommer hela tiden nya forskningsrön, och det finns så mycket inom vårt yrke som är viktigt för patienternas hälsa och välbefinnande. Och i ett legitimationsyrke som vårt har vi faktiskt skyldighet att hålla oss uppdaterade.

Det är en av de saker man bör ta med i beräkningen när man ska starta eget, säger hon. För utbildning kostar pengar, både i form av inkomstbortfall och i kursavgifter och reskostnader.

Marie Sand är inte bara hängiven sitt yrke, hon gillar också själva företaget. Men hon vill varna kollegor för att ta för lättsinnt på det.

– Det är mycket fler regler att hålla rätt på än de flesta tror, både odontologiska och företagsmässiga. Självt sätter jag av mellan tre och fyra timmar i veckan till den löpande administrationen – som betalning av fakturor, löpande bokföring, löner och skatter.

Hennes viktigaste tips till kollegor som, likt hon själv, lockats av att regissera sitt eget arbetsliv, är att ta all den rådgivning som går att få.

– Man måste vara noga med vilka avtal man ingår, säger hon. Skriv till exempel aldrig på ett avtal där det inte framgår vem som har rätt till patientregistret.

– Förutom arrende- eller överlåtandekostnader är företaget förenat med en hel del löpande utgifter – allt från förbrukningsartiklar till maskiner för att hålla instrumenten rena och datajournaler som ska underhållas och uppdateras. Så det är livsviktigt att räkna på hur mycket pengar man behöver för att det ska bli något över till lönen.

Marie Sands råd:

- Tänk efter noga innan du startar eget. Och sök stöd och hjälp!
- Räkna noga hur mycket pengar du behöver dra in för att få den lön du behöver!
- Skriv aldrig på ett arrendeavtal där det inte framgår vem som har rätten till patientregistret!

Svensk Tandhygienistförening – en del av SRAT

Ordförande

Yvonne Nyblom

0733-6663999

yvonnennyblom@tandhygienistforening.se

Kontakt

Ingela Jägestrand

08-4424473 (tis, ons)

ingela.jagestrand@tandhygienistforening.se

www.tandhygienistforening.se

Ansvariga ombudsmän SRAT

Ann Garö

08-442 44 79

ann.garo@srat.se

Sophie Silverryd

08-4424474

sophie.silverryd@srat.se

www.srat.se

Lugnet och naturen lockade Anna Kajanus till skärgården. Men pendlingen till jobbet i Göteborg gick inte att kombinera med tre små barn.

– Jag började i liten skala och smög igång verksamheten. I dag har jag ett omväxlande jobb, men saknar kollegor.

Text: Carina H Ahnstedt Foto: Anna Rehnberg

I en gul trävilla ett stenkast från havet ligger Skärgårdens optik. Här delar optikern Anna Kajanus och en frisör på nyrenoverade lokaler med vit panel och trägol. På väggarna trängs trendiga bågar med klassiska och i taket hänger en ljuskrona i trä och smide – också den till salu.

– Jag har valt att ha ett litet sortiment av designmöbler och smycken för att locka in fler kunder och för att det är roligt med vackra saker, förklarar Anna Kajanus när hon visar runt i butiken.

I snart sex år har Anna Kajanus varit sin egen. Före det jobbade hon under tio år som optiker. Den sista tiden i en stor butik med öppet alla veckans sju dagar. Kontrasten är stor till Annas lugna enmansföretag vid havet.

– Mina dagar ser helt annorlunda ut numera. Förut satt jag i ett fönsterlöst rum och gjorde undersökningar. Idag gör jag inköp, städar, fixar datorerna, provar ut bågar, slipar glas, bokför, marknadsför, planerar och gör synundersökningar. Jag trivdes förut också, men att ha omväxling är mycket mer stimulerande.

Började i tvättstugan

Det var främst längtan efter en bättre miljö för barnen att växa upp i, som lockade Anna och hennes man att lämna radhuset, vid motorvägen utanför Göteborg, för att bli öbor. Den lilla ön Styrso ligger i Göteborgs södra skärgård. Här finns 1 400 bofasta, samt ett stort antal sommargäster. Det finns dagis, skola, affär och vårdcentral, men få bilar. De enda tillåtna är ambulansen och taxin, i övrigt tar sig öborna fram på elbilar och flakmopeder. Den egna bilen får vackert lämnas vid färjeläget på fastlandet.

Här – bland hav, klippor, båtar och gamla trähus – hittade familjen Kajanus sin drömtomt och kunde för åtta år sedan flytta in i sitt då nybyggda hus.

– Det var härligt, men vi förstod inte till fullo vad det innebar, berättar Anna Kajanus. Om vi jobbade till klockan sex på kvällen var vi hemma först efter åtta. Det fungerade helt enkelt inte att vi båda hade jobb på fastlandet. Därför valde jag att starta eget. Tanken hade funnits länge och nu fick jag en god anledning att förverkliga mina planer. Sagt och gjort. Med begagnad utrustning satte hon i gång i ett litet rum i källaren. Slipmaskinen stod i tvättstugan och bågarna hängde på väggarna i synundersökningsrummet.

– Det var trångt, men jag ville börja med så få fasta kostnader som möjligt för att känna om vingarna bar, förklarar Anna. I samma veva födde hon sitt tredje barn, men lyckades med lite pusslande hålla igång verksamheten hela tiden.

– Min man var pappaledig och kom med bebisen så att jag kunde amma mellan kunderna. Sen försökte jag styra arbetstiderna så att vi båda kunde arbeta deltid. Det var väl inget drömläge att starta upp ett företag just då, samtidigt var det en tillgång att kunna arbeta hemifrån.

Bra start

På Styrso fanns ett uppdämt behov av synundersökningar. Många äldre hade dragit sig för den långa resan in till stan, men nu när det var så smidigt att gå hem till Anna tog de chansen att byta glas och bågar. En annan kundgrupp var barnen som också gärna fixade sina glasögon på nära håll.

– Jag var lite nervös inför att starta eget, men jag varvade med föräldrapenningdagar och smög igång verksamheten. Första året kunde jag också hoppa in och jobba extra på mitt gamla jobb för att dryga ut inkomsten, säger Anna Kajanus.

Anna Kajanus, leg. optiker och företagare

Skönt att vara sin egen chef

Trots en bra start tog det ungefär ett år innan hon kunde ta ut sin första lön. Istället försökte hon att återinvestera i verksamheten för att bygga upp ett sortiment av bågar och också skaffa ny modern synundersökningsutrustning.

Det är viktigt för trovärdigheten att ha en bra utrustning. På samma sätt är det viktigt att jag uppdaterar mig och går på utbildningar. Eftersom jag jobbar ensam måste jag ju kunna alla delar själv och också göra rätt inköp med ett sortiment av bågar som passar mina kunder.

Bokför på helgerna

För drygt fyra år sedan fick Anna Kajanus möjlighet att utöka sin verksamhet och hyra lokalen där en blå och vit emaljskylt visar vägen till "Skärgårdens optik". Hit kommer kunder inte bara från Styrso utan också från de intilliggande öarna Donsö, Vrångö, Brännö och Köpstadso. De flesta kommer med färja, men sommartid även med egen båt.

– Då utökas också min kundkrets av sommargäster som passar på att fixa nya glasögon under semestern, berättar Anna Kajanus. Därför

stänger jag inte under sommaren utan tar min semester någon annan gång på året, när det är lite lugnare.

Att själv kunna bestämma sina arbetstider är en av fördelarna med att vara egen tycker Anna. Nu reglerar hon öppettiderna efter tidsbeställningar beräknar att hon jobbar ungefär 70 procent.

– Å andra sidan sköter jag ofta bokföring och fakturering på helgerna. Och jag har inte haft mer än en veckas semester åt gången de senaste åren. Slår jag igen längre är det lätt att mina kunder vänder sig någon annanstans.

Men om flexibiliteten är en fördel så är bristen på arbetskamrater och kollegor en nackdel tycker Anna.

– Jag saknar andra optiker att bolla idéer med och kommer antagligen inte att jobba så här fram till pensioneringen. När barnen blir äldre vill jag nog för min egen utveckling söka mig till ett större arbetssammanhang.

Däremot trivs Anna med friheten att vara sin egen chef. Nu väljer hon själv vilken vidareutbildning hon behöver och på vägen hänger flera diplom på olika kurser som hon har gått.

– Dessutom bestämmer jag själv hur jag vill hantera mina kunder utan att behöva rätta mig efter någon annans policy.

Tryggt att vara nära

För att hitta fler ben att stå på har Anna skaffat en mobil utrustning och gör också synundersökningar i hemmen eller på institutioner som ålderdomshem och fängelser.

– Jag har ju en ganska begränsad kundkrets av öbor. Märker jag att det går sämre i butiken, kommer jag istället att jobba mer med uppsökande verksamhet, förklarar hon. Men ännu så länge klarar jag mig bra med det underlag som finns.

För barnen, som är fyra, åtta och elva, är det en trygghet att mamma finns så nära. De kommer gärna förbi butiken och leker eller gör läxor. Ibland hämtar hon minstingen från dagis och låter henne vara med får en stund på jobbet.

– Det fungerar jättebra. Det är en av fördelarna på en liten ort där alla känner alla att vi också försöker att stötta varandra. Mina kunder är väldigt lojala och har förståelse för min arbetssituation.

Viktig yrkesidentitet

Optikeryrket är egentligen tredelat, den kliniska biten med synundersökningar, den mer hantverksmässiga med slipning av glas, samt den estiska att hjälpa kunden att hitta rätt bågar. Om Anna måste välja ser hon sig i första hand sig som kliniker och intresserar sig för ögats funktion och sjukdomar.

– För mig är det exempelvis viktigt att ta fullt betalt för synundersökningarna. Det är ju det jag är utbildad för. Om jag måste, rear jag hellre ut något annat istället. Det blir kanske samma pengar i slutändan, men det är en viktig skillnad för yrkes stoltheten. ■ ■ ■

Anna Kajanus tips:

- Våga ta steget och börja i liten skala!
- Vänta med att ta ut lön och återinvestera istället i verksamheten.
- Se över dina försäkringar och ditt sparande.
- Om det är möjligt; skaffa en kompanjon.
- Var aktiv i någon branschförening så att du träffar kollegor.

Svensk Optikerförening

– en del av SRAT

Ordförande

Carina Lönnkvist

070-3930739

carinalonkvist@hotmail.com

Ansvarig ombudsman SRAT

Anders Berndt

08-442 44 70

anders.berndt@srat.se

www.srat.se

Information och råd

Hur gör man när man startar ett företag, och i vilken ända ska man börja? Vilken företagsform ska man välja? Hur stort startkapital behövs och hur gör man med skatterna?

Det är en rad lång rad frågor att ta ställning till när man startar eget. Men det finns bra hjälp att få. Här är några tips.

Samlad information från myndigheter. Flera myndigheter samverkar kring nystartade verksamt.se. Här finns samlad information, olika verktyg och e-tjänster om hur man startar, driver, utvecklar, och avvecklar, ett företag. Man kan till exempel skapa sin affärsplan och registrera en enskild firma (enskild näringsverksamhet) eller ett aktiebolag. Härifrån kan man också ladda ned informationskriften "Starta företag", som innehåller både fakta och goda råd. Man kan också både läsa om och anmäla sig till Starta-företag-dagen, då föreläsare från de olika myndigheterna går igenom vad man behöver veta och göra på vägen till ett eget företag. www.verksamt.se

Bokföringstips. Bokföringsnämnden, BFN, är ett statligt expertorgan med uppgift att utveckla god redovisningssed. Från nämndens hemsida kan man ladda ner eller beställa olika informationsmaterial, till exempel "Att föra bok" (gratis) med råd och tips om bokföring till nyföretagare. www.bfn.se

Sjuk, föräldraledig eller hemma med sjukt barn? Sedan 1 juli i år gäller vissa nya regler inom sjuk- och föräldraförsäkringen, och arbete pågår för att ytterligare förbättra trygghetssystemen för företagare. Försäkringskassan ger information om vad som gäller i det enskilda fallet. Generell information finns också på www.forsakringskassan.se

Skatter, bokföring och eventuell moms. Skatteverket har informationsträffar för blivande och nya företagare. Anmälan på www.skatteverket.se/infotraffar. Man kan också boka ett personligt möte med Skatteverket. Information för företagare och kontaktuppgifter finns på www.skatteverket.se

Kommuner och länsstyrelser har näringslivsansvariga som arbetar för att främja företagande. De handlägger stöd och bidrag, men kan också hjälpa till med andra frågor. www.skf.se och www.lansstyrelsen.se

Almi är ett statligt ägt bolag, som erbjuder brett stöd och rådgivning till företagare. På hemsidan finns information och råd. Här finns också den webbaserade Företagsskolan. www.almi.se

Lag om kassaregister

Kassaregisterlagen, som gäller sedan 1 januari i år, innebär att alla som säljer varor eller tjänster mot kontant betalning måste ha ett certifierat kassaregister. Syftet är att man därigenom ska skydda seriösa företagare inom kontanthandeln mot illojal konkurrens – eftersom det blir svårare för oseriösa företag att undanhålla intäkter.

De kassaregister som har en tillverkardeklaration och som är anslutna till certifierade kontrollenheter uppfyller de lagstadgade kraven. Som företagare måste man dessutom alltid erbjuda kunden ett kassakvitto.

För vissa grupper finns möjligheten att i stället ge kunden/patienten en så kallad kontantfaktura. Det innebär att man lämnar över fakturan och får betalt för den direkt. Utförliga regler om kassaregister och kontantfaktura finns på www.skatteverket.se ■ ■ ■

”A-kassan lika självklar som hemförsäkringen”

– **Att vara** med i a-kassan borde vara lika självklart som att ha en hemförsäkring, och det oavsett om du är anställd eller egen företagare. Det anser Johan Magnusson, avdelningschef på AEA, Akademikernas Erkända Arbetslöshetskassa.

Som medlem i ett SRAT-förbund har du dessutom en extra trygghet i organisationens inkomstförsäkring.

En anställd är arbetslös när anställningen har upphört. För egna företagare gäller att man inte längre bedriver näringsverksamhet.

– Du kan få ersättning redan när du visar att det inte längre ”vidtas några åtgärder” i verksamheten. Du behöver således inte ha avregistrerat företaget, men du måste visa att någon verksamhet inte längre bedrivs, det vill säga marknadsföring, ta emot patienter med mera. Om det däremot inträffar något, brand eller inbrott som betraktas som force majeure, eller om du måste lämna in den lagstadgade deklarationen, så utgör inte det ensamt ett hinder för ersättning, förklarar Johan Magnusson.

Inkomstförsäkring kompletterar

Arbetslöshetsförsäkringen består av två delar, grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring. Grundförsäkringen ger en arbetslös, som uppfyller AEA:s villkor, en ersättning på 320 kronor per dag. Den senare ger en inkomstrelaterad ersättning. ”Taket” i a-kassan är för närvarande 18 700 kronor i månaden, vilket ger den maximala ersättningen på 680 kronor per dag.

Merparten av SRAT:s medlemmar har inkomster som ligger över taket. Därför har SRAT en inkomstförsäkring som ingår i medlemskapet och som ger arbetslösa medlemmar ersättning upp till 80 procent av en månadslön på högst 70 000 kronor.

A-kasseavgiften i AEA är 90 kr per månad och att du är med i AEA och får ersättning från a-kassan är en förutsättning för att du också ska kunna få ersättning från inkomstförsäkringen. Du måste också stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetssökande.

– Kom ihåg, påpekar Johan Magnusson, att du måste anmäla dig hos arbetsförmedlingen redan den första arbetslösa dagen.

Nya regler – rimligare ersättning

– Från den 5 juli har reglerna för beräkning av inkomster i företaget blivit mer gynnsamma och ger en rimligare a-kasseersättning, menar Johan Magnusson. Eftersom det är vanligt att man driver ett olönsamt företag i det längsta med förhoppning om uppgång kan de nya reglerna, där man hämtar inkomster från tidigare inkomster, leda till bättre resultat och ersättning.

Om man däremot lägger ner, eller säljer, en i sig lönsam verksamhet stängs man i regel av under de första 45 dagarna då man inte kan få a-kasseersättning.

– Det måste vara en relevant anledning till att man lägger ner verksamheten för att man ska få a-kasseersättning, som att den inte bär sig eller att man förlorat en stor kund som har avgörande betydelse för utfallet. Och man måste styrka sina uppgifter, säger Johan Magnusson, och tillägger:

– Och du måste naturligtvis vara beredd att ta en anställning.

Britta Moberger

Försäkringar för företagare

Legitimerade tandhygienister, kiropraktorer, audionomer och optiker har möjlighet att teckna en företagsförsäkring hos SalusAnsvar. Optiker kan dock inte teckna inbrottsförsäkring.

Tandhygienister kan som medlemmar teckna en specialförsäkring, och kiropraktorer och audionomer kan teckna en skräddarsydd lösning för just sin verksamhet.

Tandhygienister

Tandhygienisternas försäkring är en medlemsförmån som ger ett bra grundskydd och som innehåller egendomsförsäkring, avbrottsförsäkring, ansvarsförsäkring och rättsskyddsförsäkring inkl. skattemål. Dessutom ingår en kundolycksfallsförsäkring, överfallsförsäkring, krisförsäkring och smittaförsäkring. Sedan kan man teckna en patientförsäkring via SRATs kansli och andra tilläggsförsäkringar hos SalusAnsvar.

Kiropraktorer och audionomer

Kiropraktorer och audionomer kan teckna en företagsförsäkring som anpassas efter verksamhetens behov. Grundskyddet består oftast av en egendomsförsäkring, avbrottsförsäkring, ansvarsförsäkring och rättsskyddsförsäkring. Sedan kan man komplettera försäkringen med tilläggsförsäkringar som patientförsäkring, avbrottsförsäkring vid arbetsoförmåga, tjänstereseförsäkring och allriskförsäkring för bärbar utrustning.

Mer information om försäkringarna finns under *Förmåner* på srat.se. Den som vill veta mer kan också kontakta Salus Ansvar, telefon 0200–87 50 80 eller foretag@salusansvar.se

Benny Granberg, SalusAnsvar

Patientförsäkring för tandhygienisterna

Enligt patientskadelagen är alla vårdgivare skyldiga att ha en patientförsäkring. Alla medlemmar i Sveriges Tandhygienistförening som är egna företagare kan teckna en sådan patientförsäkring.

Patientförsäkringen för tandhygienisterna har en avgift på 350 kronor per anställd och år. Det är en mycket bra medlemsförmån, framför allt med tanke på att en liknande försäkring annars skulle kosta betydligt mycket mer. Det är tandhygienistföreningen som administrerar försäkringen, så för att teckna den anmäler man det till SRATs kansli.

– Cirka 220 tandhygienister är anslutna till patientförsäkringen, berättar Benny Granberg, produktutvecklare för företagsförsäkringar på SalusAnsvar.

Patientförsäkringen följer reglerna i patientskadelagen från 1996 och gäller för skador orsakade inom hälso- och sjukvård, inklusive tandvård, från och med 1997.

Det finns ett maxbelopp för ersättningen på 1.000 prisbasbelopp, för närvarande drygt 42 miljoner kronor.

De skador som ersätts är sådana som är orsakade av felbehandling, fel på medicinteknisk utrustning, fel diagnos eller fel medicinering. I vissa fall kan även infektioner efter en behandling eller en skada orsakad av olycksfall i samband med behandling ersättas.

– Det finns ett viktigt undantag och det är att om man skadas vid en riskfylld behandling av ett akut sjukdomstillstånd får man ingen ersättning. Men det är knappast aktuellt för tandhygienisternas del.

Britta Moberger

Nytt statligt avtal

Detta är en presentation av det avtal som träffats mellan Arbetsgivarverket och Saco-S den 25 oktober 2010.

Avtalet gäller från och med den 1 oktober 2010 och löper tillsvidare.

Avtalets grundläggande syfte är att stärka Saco-S-förbundens medlemmar inom staten så att den målsättning Saco-S beslutade inför avtalsrörelsen 2010 förverkligas.

Övergripande målsättning

- Konkurrenskraftiga akademikerlöner – kompetens och prestation ska löna sig.
- Attraktiva arbetsplatser och avtal som ger utrymme för individen att påverka sina egna villkor.

Genom avtalet tar Saco-S och de statliga arbetsgivarna ytterligare ett steg för att förstärka den lokala lönebildningen och den individuella lönesättningen.

Fakta om avtalet

Lönebildning

– Avtalet har inget centralt angivet utrymme för löneökningar. Löneutvecklingen för Saco-S medlemmar ska bygga på en analys av verksamhetens mål, resultat, kompetensförsörjningsbehov samt lönen som motivationsfaktor. Individuell och differentierad lönesättning syftar till att öka motivationen för medarbetaren genom att tydliggöra sambandet mellan lön och medarbetarens bidrag till verksamheten och dess utveckling.

– Avtalet löper tillsvidare. Avsikten är att stärka den lokala lönebildningen och förtydliga den årliga löneprocessen.

– Lönerrevisionen sker årligen den 1 oktober om inte lokala parter enas om annat.

– Lönebildningsprocessen förtydligas i avtalet. Avtalet innehåller nu tre tydliga faser, förberedande arbete mellan lokala parter, lönerrevisionen där den individuella lönen bestäms och slutligen avstämningen av processen som görs av lokala parter. Det skapar bra förutsättningar att förbättra och utveckla den lokala lönebildningen i dialog med alla som är delaktiga i lönebildningen, såväl parter som chefer och medarbetare.

– Vidare förtydligas att differentiering av löner kan inte bara ske på individnivå. För att kunna leva upp till avtalets intentioner måste differentiering även kunna ske inom verksam-

hetens olika delar och bygga på kvalitativa och kvantitativa utvärderingar av de olika delverksamheternas resultat. Genom detta skapas bättre förutsättningar för de lönesättande cheferna att påverka sina förutsättningar för det ansvar de har i lönebildningsprocessen.

– Lönerrevision genom lönesättande samtal blir huvudmodell och gäller om inte lokala parter enas om att genomföra lönerrevisionen genom lokala förhandlingar. Om lokala parter inte har samsyn om metod för genomförande av lönerrevisionen ska de gemensamt konsultera centrala parter innan lönerrevisionen inleds.

– Inom universitets- och högskoleområdet genomförs lönerrevisionen som lokal förhandling om inte lokala parter enas om att välja metoden lönesättande samtal. Inom detta område har centrala parter gemensamt gjort bedömningen att det finns ett särskilt behov av att stödja lokala parter utveckling av lönebildningen. Ett särskilt arbete inom detta område kommer därför att ske inom universitets och högskoleområdet.

– Avtalets skrivningar om bedömning av den enskilda medarbetarens arbetsinsats har utvecklats. Centrala parter konstaterar att de lönekriterier som ska ligga till grund för bedömningen och innebörden av dessa behöver diskuteras och anpassas i förhållande till verksamhetens art. Samma kriterium kan till exempel ha olika tyngd eller innebörd inom olika delar i verksamheten eller för olika grupper av medarbetare beroende på uppdrag, yrkesroll och arbetsuppgifter.

– Avtalets reglering av enskild överenskommelse om lön vid annan tidpunkt än lönerrevision har utvecklats. Syftet är att lönemässigt kunna uppmärksamma förändringar i till

exempel svårighetsgrad eller ansvar i uppdraget eller för att säkra verksamhetens behov av kompetens.

– Arbetsgivarverket och Saco-S är överens om ett omfattande gemensamt utvecklingsarbete inom lönebildningsområdet. Parterna ska genomföra gemensamma avtalskonferenser under november månad. De ska också arbeta såväl med utveckling som stöd i förhållande till lokala parter.

– Parterna har enats om en ordning för utvärdering av lönebildningen på den centrala nivån. Utvärderingen kommer att avse såväl löneutveckling och lönebild som lönebildningsprocessen. Utvärderingarna kommer att göras vart annat år och presenterats senast den 15 mars. Det första utvärderingstillfället blir 2012.

Övriga anställningsvillkor

– Saco-S träffar överenskommelse om eget ALFA-T och AVA-T som också löper tillsvidare.

– Arbetsgivarverket och Saco-S är överens

om att verka för en välfungerande ordning för enskilda överenskommelser. Parterna har samsyn om att den ordning för enskilda överenskommelser, som infördes i avtalet 2007 avseende semester, pensionsavsättning och lön, inte har fått genomslag. En satsning på lokal implementering av enskild överenskommelse kommer att göras gemensamt mellan parterna.

– En ny möjlighet till enskild överenskommelse införs avseende de som efter 65 års ålder fortsätter att arbeta fram till 67 år. Denna grupp kommer att kunna träffa enskild överenskommelse om avsättning till Kåpan Extra.

– För Saco-S medlemmar höjs semestertilägget enligt ALFA-T till 0,49 procent per semesterdag och enligt AVA-T till 0,70 per semesterdag. Höjning gäller från och med den 1 januari 2011.

– Under sjukdom under dag 90-364 höjs ersättningen med 10 procent.

– Rätten till tjänstledighet för annat arbete inom staten minskas från tre till två år och harmoniseras därmed med LAS bestämmelser. De undantag från tidsgränsen som finns för vissa anställningar inom högskolan består. En informationsskyldighet införs mellan Regeringskansliet och andra myndigheter vid inlåning av kompetens.

– Rätten att spara semester minskas från 40 till 35 från och med 2011-01-01. För de som redan har sparade dagar kommer ett successivt uttag ned till 35 kunna ske under en femårsperiod. De 90 föräldraledighetsdagarna med ersättning enligt garantinivån blir inte semesterlönegrundande.

– Uppsägningstiden från arbetstagarens sida höjs till en respektive två månader.

– Trygghetsavtalet får en bestämmelse som innebär att en person som sägs upp inte kan tacka nej till ett erbjudande om "liknande arbete" och erhålla pensionsersättning.

– För personer som har hemlig identitet på grund av sin anställning ska lokala parter hitta en lösning som möjliggör val av placering i Kåpan tjänste.

Partsgemensamt arbete

– Ett omfattande partsgemensamt arbete planeras under den kommande tvåårsperioden utöver det som tidigare nämnts ovan.

– Inom ramen för Partsrådet kommer tre arbetsområden att inrättas:

- Centrala parter stöd till lokal lönebildning, Bilaga C till RALS 2010-T.

- Centrala parter stöd till samverkan på lokal nivå, Bilaga D till RALS 2010-T.

- Förändring och utveckling – ett konstant tillstånd, Bilaga E till RALS 2010-T.

– Därutöver kommer att antal partsgemensamma aktiviteter:

- Partsgemensam information rörande konsekvenser av flera deltidanställningar. Bilaga G till RALS 2010-T.

- Partsgemensam information rörande förtroendearbets tid, Bilaga H till RALS 2010-T.

- Partsgemensamt arbete med Chefsavtalet, enligt förhandlingsprotokollet, se nedan, som ska vara klart vid utgången av 2011.

Särskilt för chefer

Saco-S har uppmärksammat chefers betydelse för en välfungerande lönebildning samt chefernas egna villkor vid lönesättning. Som en

del i detta arbete har ändringar i Chefsavtalet gjorts med ambitionen att lönesättning av chefer ska vila på en grund som mer liknar de egna medarbetarnas. Ett antal ändringar har gjorts i Saco-S Chefsavtal, enligt följande.

– Chefskretsen har ändrats så att den blir mer renodlad och i princip enbart ska omfatta de specialister som i sitt arbete har att företräda arbetsgivaren.

– Avtalets text avseende bedömning, dialog mellan chef och överordnad chef har utvecklats i linje med RALS 2010-T.

– Vidare har avtalets text om hur lönen sätts utvecklat och en ny ordning för att hantera en situation där chef och överordnad chef inte kan komma överens om ny lön, har utvecklats.

Därtill tillsätts en partsgemensam arbetsgrupp som ska se över avtalet med följande uppdrag.

– Gruppen ska göra en översyn av Chefsavtalet avseende kriterier för chefskretsen, former för lönesättning samt Samarbetsrådets roll.

– Därtill ska grupper inventera förekomsten och konsekvenserna av olika anställningsformer för chefer, analysera kompetensutveckling ur ett omställningsperspektiv samt identifiera utvecklingsområden.

Detta är en sammanfattning av avtalets nyheter. Har du frågor kontaktar du SRATs kansli.

Källa: Saco-S

SRAT HälsoSkydd

En sjukinkomstförsäkring med hälsoombud

I medlemskapet ingår för samtliga yrkesverksamma medlemmar SRAT HälsoSkydd som består av två delar. Dels tillgång till ett hälsoombud för dem som insjuknar eller skadar sig, dels en sjukinkomstförsäkring som ersätter en del av lönen som faller bort.

Införandet av förlängd sjukersättningstid är en klar förbättring i det statliga avtalet. Detta innebär att karensen för SRATs medlemmar förlängs i försäkringen. Ersättning från försäkringen börjar därför utbetalas först efter ett års sjukskrivning.

Kommun- och landstingsmedlemmarna har haft det på detta sätt från försäkringen start. Privatanställda har en karenstid på tre månader.

Marie Norell, informatör

Mer pension för pengarna för 240 000 statligt anställda

Nya kraftigt sänkta avgifter i PA 03 innebär att statligt anställda i genomsnitt kan få 23.000 kr mer vid sin pensionering. Det är avgifterna som de valbara bolagen tar ut för sina liv- och fondförsäkringsprodukter som nu kraftigt sänks i det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03. Förutom lägre avgifter förbättras även möjligheterna till jämförelser mellan försäkringsgivarnas olika sparalternativ.

Detta är resultatet av det arbete som de statliga avtalsparterna OFR/S,P,O, Saco-S, SEKO och Arbetsgivarverket utfört. Arbetet har först och främst resulterat i begränsningar av hur höga avgifter de deltagande bolagen från 1 januari 2011 får ta ut för sina produkter.

Källa: sacco-s.se

Svensk Flygteknikerförening har skrivit historia!

Nytt kollektivavtal för flygtekniker

Den 14 oktober 2010 skrev Svensk Flygteknikerförening (SFF) på ett nytt ettårigt kollektivavtal för flygtekniker. Efter 36 års hårt arbete finns SFF nu med som likvärdig part i kollektivavtalet. Det är en stor framgång för oss!

I och med att SFF nu är en del av kollektivavtalet – tillsammans med Transport – förbättras förhandlingskyldigheten avseende exempelvis MBL. Förtroendemannalagen börjar också gälla vilket innebär bättre förutsättningar för SFFs lokala fackliga arbete.

Det är ju en mycket stor händelse för SFF och därmed även för flygteknikerna som yrkeskår. Vi hoppas att det lägger en bra grund för framtida strävanden. Att avstampet in i kollektivavtalet blev en strejk kan man

tycka är lite synd. Å andra sidan så visar det att vi är beredda att stå upp för viktiga principer. Vi stod fast och det gav resultat.

Avtalet i korthet:

- Avtalsperiod 1 juli 2010-30 juni 2011
- Flygtekniker med A, B1, B2-behörighet omfattas
- En procents lönehöjning på utgående lön från den 14 oktober 2010
- Havandeskapslön byts till föräldralön och omfattar därmed bägge könen

Marie Norell,
informatör

Fyra ordförande i Svensk Flygteknikerförening. T.v. nuvarande ordförande Ola Blomqvist, därefter Leif Samuelsson, Karl-Gösta Holm och Sören Hammer. Samtliga har under åren kämpat för ett eget kollektivavtal för flygtekniker. Nu har föreningen äntligen landat!

Nyheter

Försäkringar

Genom ditt medlemskap i SRAT har du tillgång till förmånliga försäkringar hos SalusAnsvar.

Nyheter för 2011

- Premien för Kritisk Sjukdom har sänkts för medlemmar över 36 år. Kritisk Sjukdom ersätter med ett engångsbelopp svåra diagnoser som till exempel cancer och allvarliga händelser som by-pass operation.

- Nu kan även medförsäkrad teckna Sjukinkomstförsäkring till samma förmånliga premie som medlemmar! En sjukinkomstförsäkring drygar ut den ersättning du får från allmän försäkring om du blir sjukskriven under en längre tid.

- Vi har dessutom lagt till en ny högre nivå i Sjukinkomstförsäkringen för dig som tjänar över 50 000 kr/månad. Du kan nu försäkra dig om ett belopp på 3 500 kr/månad (skattefritt).

- Studentmedlemmar som blivit medlem under sitt första studieår omfattas under hela sin studietid (max 48 månader) från den 1 januari av en kostnadsfri sjukförsäkring. (Medlemmar som omfattas får ett särskilt brev.)

Läs mer om försäkringarna på www.salusansvar.se/srat

Källa: SalusAnsvar

FRÅGA: Hur mycket får jag arbeta när jag är anställd på heltid?

Fråga
&
Svar

SVAR: Den ordinarie arbetstiden får uppgå till högst 40 timmar i veckan.

När det behövs med hänsyn till arbetets natur eller arbetsförhållandena i övrigt, får arbetstiden uppgå till 40 timmar i veckan i genomsnitt under en tid av högst fyra veckor. Det innebär att man kan arbeta mer vissa veckor och mindre andra, men sammanlagt får arbetstiden inte överstiga 160 timmar under begränsningsperioden.

När det finns särskilt behov av ökad arbetstid, får övertid tas ut med högst 48 timmar under en tid av fyra veckor eller 50 timmar under en kalendermånad. Övertiden får uppgå till högst 200 timmar under ett kalenderår. I kollektivavtal kan det finnas bestämmelser om högre övertidsuttag än 200 timmar.

SRAT

08-442 44 60
kansli@srat.se
www.srat.se

Missa inte
medlemsutskick!

Anmäl din
e-postadress på
MIN SIDA på
www.srat.se

Marcus Strömgren, facklig företrädare:

Meningsfullt uppdrag på lokal nivå

– När vi får till en bra dialog, då är det riktigt roligt. Så sammanfattar Marcus Strömgren vid landstinget i Västmanland sitt uppdrag som lokal facklig företrädare. Sedan drygt tre år tillbaka representerar han hälsoakademikerna vid sin enhet i den lokala samverkansgruppen.

Marcus Strömgren är hälsoakademiker och arbetar sedan snart tio år tillbaka med folkhälsofrågor vid landstingets Kompetenscenter för hälsa i Västerås. Här jobbar ytterligare fyra hälsoakademiker med folkhälsofrågor, utifrån den nationella folkhälsopolitik som riksdagen har fattat beslut om. Det är ett samhällsövergripande arbete, som syftar till att stimulera till och följa upp utvecklingen mot en god och jämlik hälsa och att stötta landstingsledningen i folkhälsofrågor.

Det fackliga uppdrag som Marcus Strömgren har för SRAT är betydligt mer individinriktat. I den lokala samrådsgruppen, där han företräder hälsoakademikerna på den egna enheten, handlar det om de nära frågorna, de som direkt berör dem som arbetar här. Den senaste tiden har det till exempel varit mycket diskussioner om den stora omorganiseringen, som innebär att enheten nu får en landstingsövergripande funktion. Det har bland annat inneburit att en ny chef har tillsatts och att några kollegor tvingas pendla flera mil till och från jobbet när de ska flytta från tidigare arbetslokaler. En förändring, som naturligtvis har föregåtts av ett flertal samrådsmöten. Men dem är Marcus Strömgren inte nöjd med.

– Men i det här fallet kan man faktiskt inte tala om något riktigt samråd, säger han. Min upplevelse är att vi inte har kunnat påverka så mycket. Det är klart att arbetsgivaren har sista ordet. Men om saker och ting är bestämda i förväg är det bättre att vi får reda på det från början, och det har vi påtalat i samrådsgruppen. Men det viktiga nu är att hantera de processer som uppstår i och med förändringen.

Bäst med bra dialog

Det finns också exempel på motsatsen, då Marcus Strömgren känner att han faktiskt har haft reellt inflytande. Så upplever han till exempel arbetet inför de pensionsavgångar som väntar, och de frågor som de för med sig.

– Det handlar om möjligheten att göra en kursändring, om det skulle behövas. En chans att fundera på vilka kompetenser man behöver tillföra i samband med nyrekryteringar.

Tanken med samråd är att alla yrkesgrupper ska bidra med kunskap från sina olika områden.

– Det är då, när vi får till en dialog om hur vi kan skapa de allra bästa förutsättningarna för att utveckla enheten, som det känns riktigt bra. Och då är det riktigt, säger Marcus Strömgren.

– Men hälsoakademikerna är en liten grupp i det här sammanhanget, särskilt om man jämför med de stora, som Vårdförbundet och SKTF. Ofta kör representanterna för de olika förbunden sina egna race. Jag tror att vi skulle ha mycket att vinna på att samarbeta mer, det skulle gör oss starkare i samrådsgruppen.

» Jag tror på den demokratiska process som vi har i den fackliga världen. «

Solidaritet är drivkraften

Det är just värdet av samarbete som har lockat honom till fackligt engagemang. Att man blir så mycket starkare om man är flera.

– Det kanske går att klara sig ensam ett tag, säger han. Men i det långa loppet blir man väldigt sårbar om man står ensam på den arbetsmarknad vi har idag.

De värderingarna har han med sig sedan barnsben, från en mamma som var aktiv i facket och en pappa som engagerade sig i idrottsrörelsen. Och han gillar inte den tendens han tycker sig se idag, att frågor som rör solidaritet tonas ned i samhällsdebatten.

– Jag tror på den demokratiska process som vi har i den fackliga världen, säger han. Dessutom behövs det en motpol till arbetsgivarindan, även om det handlar mer om samarbete än om kamp.

Att han också tycker att det fackliga uppdraget ger personliga vinster, bland annat i form av nya insikter och i glädjen av att påverka både verksamheten och arbetsvillkoren, är förstås en bra bonus.

– Än har jag förstås inte provat på den riktiga hetluften, säger han. Men med den brasklappen kan jag inte säga annat än att det är både kul och intressant att ha ett fackligt uppdrag på den här nivån.

Birgitta Jakobsson

HälsoAkademikerna – en del av SRAT

Ordförande
Andreas Lövdahl
0704-385163
ordforande@halsoakademikerna.nu
www.halsoakademikerna.nu

Ansvarig ombudsman SRAT
Anders Berndt
08-442 44 70
anders.berndt@srat.se
www.srat.se

Stora förändringar att vänta vid årsskiftet

Den 1 januari 2011 träder en lagändring ikraft vilket förändrar villkoren för optikerna. Det handlar om hur kontaktlinser får säljas i Sverige. Idag får bara en legitimerad optiker tillhandahålla kontaktlinser med synkorrigerande brytning (med styrka), försäljningen sker enligt ett recept som förnyas hos optikern en gång per år. Reglerna är likvärdiga som för receptbelagda mediciner.

Det har nu beslutats att inga regleringar ska finnas om vilka som får tillhandahålla kontaktlinser. Receptkravet kommer även det att försvinna. I praktiken innebär det att exempelvis en matvarukedja ska kunna öppna för försäljning av kontaktlinser. Detta utan att en legitimerad optiker med kontaktlinsebe-

hörighet har behövt undersöka eller prova ut linser till kunden.

Socialdepartementets argument för lagändringen är att eftersom en stor del av linshandeln redan sker via nätet, kändes dagens lagstiftning otidsenlig och ej i linje med övriga Europa. Detta trots att flera länder i Europa och Nordamerika har liknande regler som Sverige.

Svensk Optikerförening har reagerat på detta och verkat för att påverka beslutsfattare i en annan riktning. Argumenten har varit att de nya reglerna äventyrar patientsäkerheten. Det är ett stort ansvar att lägga på linsbäraren att själv bedöma om behov finns för kontroll av ögon och kontaktlinser. Det finns därför en risk att kontaktlinserrelaterade infektioner och ögonskador kan komma öka med såväl kort- som långsiktiga konsekvenser. Optikerns kunskap och kompetens om utveckling, riskbedömning och individuell tillpassning av kontaktlinser riskerar att i framtiden inte nå fram till alla linsbärare.

Nu när beslutet är fattat är det upp till varje kedja och enskild butik att bestämma hur man ska förhålla sig till det nya regelverket. Hur detta kommer att påverka arbetsmarknaden för optikerna är svårt att säga idag. Det beror på vilka anpassningar i verksamheten som kedjor och butiker väljer att göra, beroende på konkurrenssituationen från andra aktörer. De nya reglerna träder ikraft den 1 januari 2011.

Anders Berndt,
ombudsman

Kajsa ny på kansliet

Den 4 januari 2011 börjar Kajsa Korsgren på SRATs kansli som redovisningsansvarig. Hon kommer att arbeta 80 procent och ersätter Cajsa Hagberg som flyttar med sin familj hem till Borlänge!

Så här beskriver Kajsa sig själv:

”Jag har jobbat nästan hela mitt yrkesverksamma liv inom försäkrings- och assistansbranschen. Så jag blev jätteglad när jag fick den här chansen att arbeta på ett fackförbund. Känns intressant och spännande.

Jag är uppvuxen i Järfälla norr om Stockholm och där bor jag återigen sedan några år med min familj.

Jag har arbetat med olika delar inom ekonomifunktionen, nu senast med leverantörs- och kundfakturor. Jag ser fram emot att få jobba med alla delar och att få helhetsansvaret.”

Marie Norell,
informatör

Anställda i regioner, landstingkommuner Nytt avtal om bilersättning

Diskussioner om högre belopp för ersättning vid användande av egen bil i jobbet har pågått mellan parterna sedan juni förra året. De fackliga organisationerna har bland annat hävdat att ersättningen enligt tidigare gällande kollektivavtal inte täcker alla kostnader. I slutet av september accepterade Akademiker-Alliansen förslaget från SKL, Sveriges Kommuner och landsting, till nytt kollektivavtal om bilersättning för användande av egen bil i arbetet, BIA. Andra förbund hade accepterat det nya avtalet strax innan sommaren.

BIA är annorlunda jämfört med det tidigare bilersättningsavtalet genom att ett enda belopp anges. För användande av egen bil för resor i arbetet utbetalas 2,90 kr/km. Passagerare eller bagage ger inte mer ersättning och beloppet är samma oavsett hur mycket man använder egen bil i arbetet under året.

Behöver du använda egen bil varje dag i jobbet kan ett annat sätt att beräkna ersättning vara en fördel. Som enskild anställd är det möjligt att träffa överenskommelse med arbetsgivaren om en kombinerad fast ersättning och en rörlig del.

Vår rekommendation är att arbetsgivaren tillhandahåller bil om det behövs för resor i jobbet. Arbetsgivaren står då för alla kostnader och försäkringar. Även om nu ersättningsbeloppet har höjts täcker det ändå inte alla kostnader. Till exempel en självrisk.

Det nya avtalet om bilersättning gäller från och med 1 april 2010.

Ann Garö,
ombudsman

Inkomstförsäkring & sjukinkomstförsäkring.

Båda ingår i medlemskapet. Det är unikt!

SRAT

Nytt avtal för kommunikationsbranschen

Årets avtalsförhandlingar med Almega Tjänsteföretagen Bransch kommunikation har varit ovanligt komplicerade. Avtalet tecknades utan medling vilket bådär för att parterna kommer att vårda efterlevnaden av avtalet i positiv anda.

Sveriges Ingenjörer, Jusek, SRAT och Civilekonomernas avtal med Almega Tjänsteföretagen bransch Kommunikation är ett löneökningsavtal med en avtalsperiod på 20 månader med två revisionstillfällen.

Avtalet i korthet

Lön

Löneavtalet är ett uttalat löneökningsavtal som fokuserar på individens prestationer och företagets förutsättningar. Datum för lönerrevision är 1 december 2010 och 2011.

Föräldralön

Föräldralönen utökas från två till fyra 30-

dagarsperioder för den som varit anställd i minst tre år.

Kompetensutveckling

Till löneavtalet finns ett kompetensutvecklingsavtal kopplat.

Avtalsperiod

Löne- och villkorsavtalet gäller den 1 oktober 2010– 31 maj 2012.

SRATs medlemmar på Svedavia, BringParcel, Bring Citymail och Posten berörs av avtalet.

När detta skrivs är det oklart hur de lokala villkoren inom Postenkongcernen blir eftersom de lokala förhandlingarna fortfarande pågår.

*Ingvar Eriksson,
bitr förbundsdirektör*

Nu har vi passerat

13.000
medlemmar!

www.srat.se

ANNONS

30 % lägre premie på Kritisk sjukdom!

Nyheter 2011 i SRAT:s Gruppförsäkringar

- 30 % lägre premie på försäkringen **Kritisk Sjukdom** för medlem över 36 år.
- Medförsäkrad kan teckna **Sjukinkomstförsäkring**.

Gå in på www.salusansvar.se/srat
eller ring **0200-87 50 30**

Välkommen!

i samarbete med

SalusAnsvar — En del av **DnBNOR**

Från den 1 januari 2010

Nyheter inom hälso- och sjukvården

Patientsäkerhetslagen

Den 1 januari 2011 träder den nya *patientsäkerhetslagen* (2010:659) i kraft. Den ersätter lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS 1998:531). Syftet med den nya lagen är att få ned antalet skador i vården, oberoende av om skadorna beror på att vårdpersonalen begått fel eller om det handlar om bristfälliga rutiner. Det ska bli lättare för patienter att anmäla vårdskador och lättare att behandlaren som begått allvarliga fel ska bli av med sin legitimation.

Fakta ger vid handen att cirka 100.000 patienter årligen drabbas av vårdskada som hade gått att undvika och cirka 3.000 avlider till följd av vårdskador. Det medför naturligtvis ett stort lidande och också stora kostnader för samhället. De vårdskador som går att undvika leder varje år till cirka 630 000 extra vårddygn vilket motsvarar omkring 5,7 miljarder kronor.

Socialminister Göran Hägglund har i kommentarer till den nya patientsäkerhetslagen poängterat att vårdskador framförallt beror på brister i struktur och arbetsrutiner. Han menar att man som patient i vården måste kunna känna sig trygg i att vården är så säker som det bara är möjligt. Han säger också att det är viktigt för hälso- och sjukvårdspersonalen att veta att deras arbetsgivare har ansvaret för att skapa goda rutiner och för att hitta och åtgärda de riskmoment som finns i dagens komplicerade sjukvård. Ministern understryker att de förändringar som nu görs i och med införandet av den nya lagen är viktiga för att göra vården säkrare och ansvarfördelningen tydligare.

Tre huvudområden

Patientsäkerhetslagen består av tre huvudområden. Ansvarssystemet har reformerats, det blir enklare för patienter att påtala fel och brister och vårdgivaren får större och tydligare ansvar.

De tidigare disciplinåtgärderna varning och erinran har ersatts av en utökad möjlighet för Socialstyrelsen att rikta kritik mot såväl enskild yrkesutövare som vårdgivare. För att tidigare och effektivare kunna iden-

tifiera riskindivider ska vårdgivare kontakta Socialstyrelsen om de har eller haft legitimerad vårdpersonal som antas utgöra en risk för patientsäkerheten. Med den ordningen ska man förhindra att riskindivider, som hittills kunnat byta arbetsgivare och på så vis kunnat fortsätta att arbeta inom vården, kan klara sig undan.

Nya grunder har införts för beslut om prövotid eller återkallande av legitimation. Riskindivider ska i ökad omfattning få en treårig prövotid och vid allvarliga brott ska legitimationen dras in. Idag kan prövotid tas till men i den nya lagen byts *kan* mot *ska* vilket ger en tydligare signal om att prövotid är huvudregeln. Även vid delegitimering införs att legitimationen *ska* återkallas om personen i fråga i eller utanför sitt yrke gjort sig skyldig till brott som rubbar hans eller hennes förtroende att arbeta inom vården.

Det ska bli lättare för patienten att anmäla en händelse. Från och med den 1 januari ska patienten anmäla skador i vården direkt till Socialstyrelsen och inte som hittills till Hälso- och sjukvårdens Ansvarsnämnd (HSAN). Enligt den nya lagen behöver patienten inte själv veta vem eller vad som brustit i behandlingen utan det räcker att anmäla händelsen som sådan. Klagomål ska utredas förutsättningslöst av Socialstyrelsen.

Vårdgivaren får ett tydligt ansvar för att utreda händelser, förebygga vårdskador och se till att personalens kompetens tillgodoser kravet på god vård. Vidare ska en patient som drabbats av vårdskada informeras snarast. Information ska även ges om vilka åtgärder vårdgivaren tänker vidta för att liknande händelser inte ska ske igen. Vårdgivaren ska årligen sammanställa en patientsäkerhetsberättelse som beskriver hur patientsäkerhetsarbetet bedrivits under föregående år t ex när det gäller fallskador och vårdrelaterade infektioner.

Behörighets- och legitimationsreglerna (3 kap. LYHS) har överförts ogravat till patientsäkerhetslagen (4 kap.)

Anitha Wijkström
Förbundsordförande

Ny tillsynsmyndighet

Den 1 januari 2011 införs en ny tillsynsmyndighet, *Myndigheten för vårdanalys* för hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsen och Hälso- och sjukvårdens Ansvarsnämnd, HSAN, har hittills varit de främsta tillsynsmyndigheterna inom vården. HSAN kommer dock att fräntas sin tillsynsroll till förmån för Socialstyrelsen. Regeringen har vid olika tillfällen uttalat en strävan om en mer övergripande, oberoende instans. Beslut har nu tagits om den nya myndigheten och grundtanken är att den statistik som finns på området ska kunna användas mer effektivt. Det har skett en utveckling av nationella kvalitetsregister, kvalitetsindikatorer och öppna jämförelser vilket medfört att framsteg gjorts med avseende på gemensamma nationella strategier för uppföljning och redovisning av vårdens kvalitet. Dock, menar regeringen, saknas det mekanismer för redovisning av oberoende kvalitetsinformation riktad till patienter och medborgare.

Det nya institutet kommer inte att utöva någon granskning av yrkesutövare på individnivå. Den uppgiften kommer Socialstyrelsen att ansvara för framöver. Syftet med det nya institutet är att utvärdera hälso- och sjukvården på makronivå. Den uppgiften anses inte lämplig för Socialstyrelsen eftersom den myndigheten är normgivande och därför inte bör granska resultaten av sitt eget arbete. Avsikten är följaktligen att tydliggöra rollfördelningen genom att särskilja tillsynsrollen från den beslutsfattande makten.

Anitha Wijkström
Förbundsordförande

Saco Studentråd kräver: – Bättre trygghetssystem för högskolestudenterna

Inför en särskild a-kassa för högskolestuderande och samma möjligheter till deltidssjukskrivning som för andra grupper. Det är två av de viktigaste kraven i årets upplaga av rapporten "Utbildning straffbart", som tagits fram av Saco Studentråd i samarbete med studentkårerna vid universiteten i Uppsala, Umeå och Stockholm.

– Det största problemet idag är nog sjukförsäkringen. Det är orimligt att just studenter inte kan vara deltidssjukskrivna. Många skulle bli glada om ni kunde lösa det problemet.

Det sade Lisa Gemmel, ordförande i Saco Studentråd, när rapporten presenterades vid en paneldiskussion på Stockholms universitet.

"Utbildning straffbart" visar att de sociala trygghetssystemen fungerar dåligt och sämre för högskolestudenter än för förvärvsarbetande. Exempelen är många och regelverken svåröversiktliga.

Mest utsatta är ensamstående studenter med barn, menade debattpanelens Stig Orustfjord, överdirektör i Försäkringskassan. För den som drabbas av långvarig sjukdom kan villkoren till och med ha försämrats. Några snabba lösningar på problemen förutspådde han dock inte.

CSNs generaldirektör, Kerstin Borg Wallin, önskade att studenternas ekonomiska och sociala villkor skulle styras av ett klart och enkelt regelverk där de olika systemen samverkade. Men så är det inte idag, konstaterade hon.

Irene Wennemo, huvudsekreterare i den stora Socialförsäkringsutredningen, lät trots allt mera optimistisk.

– Vi har många knepiga frågor framför oss och kanske är socialförsäkringar för de som studerar den allra knepigaste. Men när det gäller problemet med just deltidssjukskrivningar för studenterna, tror jag att det finns politisk vilja att hitta en vettig lösning.

Problemen med de alltför grovmaskiga sociala skyddsnetten och studiefinansieringen drabbar också de som studerar på forskarnivå. Även doktorander kan ställas helt utanför trygghetssystemen, betonade Lisa Gemmel.

Här kräver "Utbildning straffbart" doktorandtjänster åt alla och vitesstraff för de lärosäten som inte aktivt motverkar förekomsten av så kallade skuggdoktorander.

Läs hela rapporten på saco.se

Lisa Gemmel, ordförande
Saco Studentråd

Foto: Peter Rosén

Göran Sten,
Saco

SRAT inför kostnadsfri sjukförsäkring för studenter

Du som blivit studerandemedlem i SRAT under ditt första studieår får från den 1 januari 2011, utan kostnad, Sjukförsäkring Student under hela din studietid (max 48 månader). Enda kravet är att du är fullt arbetsför vid tecknandet av försäkringen. Med Sjukförsäkring Student får du ersättning om du blir långtidssjukskriven. Du får ersättning om du blir sjukskriven minst 50 procent i tre månader på grund av olycksfall eller sjukdom och du förlorar minst 3/4 av en termins helhetsstudier. Ersättningen är skattefri och utbetalas som ett engångsbelopp på 14 000 kr.

Anslutningen till försäkringen sker automatiskt och du behöver inte göra något. Du hör av dig till SalusAnsvars kundtjänst om du blir sjuk. Om du har frågor om försäkringen kan du vända dig till SalusAnsvar på telefon 0200-875000 eller e-post kundcenter@salusansvar.se, www.salusansvar.se/srat

Berörda medlemmar får ett personligt brev.

Missa inte heller det försäkringspaket som vi tagit fram speciellt för dig som är student. Information på srat.se

Marie Norell,
informatör

Framtidsutsikter 2015

I **Framtidsutsikter** presenteras prognoser för hur arbetsmarknaden för ett antal akademikeryrken kommer att se ut om fem år. Då kommer de flesta som idag börjar en utbildning att vara färdiga.

Prognoserna är indelade i tre huvudområden - brist, balans och överskott – och bygger på bedömningar om arbetsmarknaden från Sacos förbund. En nyhet i rapporten från 2010 är att prognoserna är uppdelade i en bedömning för nyutexaminerade och en för erfarna.

Källa: saco.se

Presstopp Lisa Gemmel omvald till ordförande i Saco Studentråd

Läs mer på www.saco.se/student

Kompetens och ansvar

Regeringen beslutade i april 2009 att uppdra åt en särskild utredare att utreda ett antal frågor som rör behörighetsregleringen inom hälso- och sjukvården, samt vissa frågor inom socialtjänsten.

Utredningens förslag skulle upprätthålla en hög patientsäkerhet och ett högt förtroende hos allmänheten för såväl hälso- och sjukvården som socialtjänsten. Förslagen skulle även ta hänsyn till den grundlagssästa principen om näringsfrihet och utgå från de principer som idag ligger till grund för behörighet och legitimation. Det ingick även i uppdraget att överväga om nuvarande bestämmelser är ändamålsenliga.

Som särskild utredare förordnades generaldirektören Ann-Christin Tauberman. Av SRATs medlemsgrupper berör utredningen legitimerade audionomer, legitimerade kiropraktorer, legitimerade optiker, perfusionister och legitimerade tandhygienister.

Perfusionister

Uppdraget omfattade bl a att bedöma om ytterligare yrkesgrupper bör regleras inom hälso- och sjukvården. Inom SRAT har Svensk Perfusionistförening sedan lång tid tillbaka arbetat för att yrkesgruppen ska erhålla yrkeslegitimation.

Perfusionisten är den som vid hjärtkirurgi självständigt ansvarar för hjärtlungmaskinen och den extrakorporeala cirkulationen. Utredaren konstaterar att perfusionister har en viktig roll inom hjärtkirurgin och att de utför kvalificerade arbetsuppgifter som har stor betydelse för patientsäkerheten. Däremot föreslås inte legitimation för yrkesgruppen. Det finns ett antal kriterier som ska vara uppfyllda för att en yrkesgrupp ska få legitimation. Bland annat anges att perfusionister så gott som uteslutande är anställda inom den offentliga hälso- och sjukvården och utredaren hänvisar till att behovet av legitimation kan vara mindre om yrket enbart utövas inom offentlig anställning än om det finns möjlighet att bedriva verksamheten i privat regi. Vidare fastslås att yrkesgruppen står under Socialstyrelsens tillsyn.

Optiker

I uppdraget ingick också att överväga förändringar av optikernas arbetsuppgifter. Av direktiven framgår att uppdraget avser frågor inom hälso- och sjukvården och därför behandlas inte arbetsuppgifter som utförs utanför hälso- och sjukvården.

Utredaren föreslår att optiker som uppfyller vissa kompetenskrav ska få behörighet

att förordna läkemedel i form av diagnostiska droppar. Socialstyrelsen och Läkemedelsverket ska genom föreskrifter meddela vilka krav som kommer att ställas.

Tandhygienister

Beträffande tandhygienister handlade uppdraget om att se över grundutbildningens innehåll och omfattning. I högskoleförordningens examensbeskrivning anges att utbildningen ska omfatta två år. Samtliga åtta lärosäten erbjuder idag treåriga utbildningar, antingen som en sammanhållen treårig utbildning eller som påbyggnadsutbildning. Utredaren konstaterar att tandhygienistutbildningen har en god examensfrekvens jämfört med andra yrken och ett förhållandevis stort antal disputerade. Utredningen konstaterar att utvecklingen inom oral hälsa visar behov av utökad kompetens inom tandhygienistens kunskapsområde och föreslår att grundutbildningen ska förlängas från två till tre år. Högskoleverket får i uppdrag att utforma förslag till ny examensbeskrivning.

Audionomer och kiropraktorer

När det gäller audionomer och kiropraktorer föreslås inga förändringar.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Remissinstanserna har tid på sig till den 1 mars 2011 att avge yttrande.

Berörda SRAT-föreningar har beretts möjlighet att avge yttrande.

Anitha Wijkström,
förbundsordförande

GRATTIS!

Till er fem vinnare som har chans till ännu större vinster. Ni har vunnit varsin penninglott!

Bo Berggren, Härnösand
Lars Hedebäck, Landvetter
Lars Holm, Uttran
Ann-Marie Malm, Onsala
Karl-Göran Ögren, Skelleftehamn

Postadress
Box 3536
103 69 Stockholm

Telefon
08-412 33 00
tfn tid mån-tor 9-16,
fre 13-16

Fax
08-24 78 79

E-post medlemsfrågor
Medlemsfrågor: medlem@aea.se
Försäkringsfrågor: post@aea.se

Hemsida
www.aea.se

Kallelse till årsmöte i SRAT-A

SRATs allmänna avdelning, SRAT-A, håller årsmöte **onsdagen den 30 mars 2011 kl. 17.30 i Stockholm.**

Du som är SRAT-medlem och inte tillhör någon av våra yrkes- eller arbetsplatsföreningar ingår i SRATs Allmänna sektion och kallas härmed till årsmötet.

Medlem som vill lämna in motion skall göra detta till SRATs kansli senast onsdagen den 23 februari 2011.

Slutlig kallelse kommer i SRAT-informationen nr 1/2011 (cirka två veckor före mötet).

*Ingvar Eriksson,
bitr förbundsdirektör*

Nominera till Audionompriset 2011

Medlemmar kan nominera kandidater. Priset ska delas ut till den person, grupp eller organisation som under verksamhetsåret arbetat för att främja audionomernas intressen och att det arbetet lett till framgång för hela audionomgruppen eller på en enskild arbetsplats.

Skicka en anmälan med namn på den man vill föreslå, motivering och eget namn och kontaktuppgifter.

Nominering senast den 31 mars 2011 till: kansli@srat.se eller SRAT/Audionomerna, Box 1419, 111 84 Stockholm

SFP

Höstmöte

Sacoförbundens personalförening SFP har haft sitt traditionella höstmöte. Kvällen inleddes på Fotografiska Muséet i Stockholm där medlemmarna bjöds på en guidad visning. Därefter promenerade vi till SULF:s lokaler i Gamla Stan där vi åt en enklare middag och diskuterade gemensamma frågor. Det var en mycket uppskattad kväll.

*Sophie Silverryd,
förbundsjurist*

Från vänster Horst Rothardt, Renée Paymer, Anders Åkerström, Borislava Vidakovic Adolffsson, Mateos Falk och Malena Särman.

SRAT Arbetsmarknad Utbildning av kontaktombud

Som ett steg i ett långsiktigt och strategiskt arbete anordnade SRAT Arbetsmarknad en utbildning för kontaktombud inom föreningen.

Kontaktombudens arbete är att på respektive arbetsplats synliggöra SRAT som förbund och SRAT Arbetsmarknad som förening. Vi tror starkt på det engagemang kontaktombuden har som ett led i att finna nya medlemmar till förbundet.

SRAT Arbetsmarknad är unik i sin föreningsbyggnad då vi rekryterar medlemmar på hela arbetsmarknaden. Den gemensamma nämnaren är att vi alla jobbar med någon form av arbetsmarknadsfrågor.

Under 2011 kommer styrelsen att genomföra en utvärdering av det arbete som kontaktombuden genomfört. Faller arbetet väl ut hoppas vi kunna genomföra nya utbildningar under andra halvan av 2011. Finns det några fler som är intresserade?

*Anders Jansson,
ordförande SRAT Arbetsmarknad*

Svensk Flygteknikerförening

Ny styrelse

Vid föreningsmöte den 23 november valdes ny styrelse.

Ordförande

Ola Blomqvist, SAS Tech

Vice ordförande

Jan Ivarsson, Priority

Sekreterare

Per Arnbom, GoTechnics

Kassör

Niclas Roos, Braathens

Övriga ledamöter

Lennart Brunström, SAS Tech

Mats Hansson, Scand. Medicopter
Cristofer Höggren, Avia
Joakim Törnqvist, West Air
Henrik Zaar, Braathens
Mats Åberg, TuiFly

Suppleanter

Martin Een, Braathens
Matti Pigg, Norrlandsflyg
Thomas Vlasak, SAS Tech
Mathias Ågren, Airline Support

Ny styrelse i UPF

Vid extra årsmöte den 24 mars 2010 valdes ny styrelse för Utrikesförvaltningens personalförening, UPF.

Ordförande

Minr Anna Block Mazoyer, MENA

Vice ordförande

Vakant

Ledamöter

Ambr Urban Andersson, Ankara
Ks Ulrika Gustafsson, EU-Korr
Ks Ylva Isaksson, UPF:s kansli
Kr Liselott Andersson, ASO
Deps Jerzy Makarowski, EU
Kr Elisabet Jansén, EKO
Deps Måns Molander, SP
År Eva Ekmehag, EU (Saco-S)

Suppleanter

Kr B G Herrström, Saco-S/RK
Kr Jonas Norling, NIS
Deps Sara Brandt-Hansen, PIK
Deps Anna Ekberg, EC
Deps Johan Ndisi, SP
Kr Lisette Lindahl, AME
Deps Fredrick Lee-Ohlsson, MENA
Deps Helena Wahlström, KC (Saco-S)

Statlig sektor

Facklig utbildning

SRAT och Sveriges Ingenjörer genomförde gemensamt en facklig grundutbildning för våra förtroendemän på den statliga sektorn den 18-20 oktober i Stockholm. Kursledare var Ingvar Eriksson (SRAT) och Erik Lardénäs (Sveriges Ingenjörer). Det framgick klart av utvärderingen att deltagarna var mycket nöjda med kursen. Vi har därför bestämt att fortsätta vårt samarbete och nästa gemensamma kurs för den statliga sektorn planeras till den 15-17 februari 2011. Den kursen kommer att ske i internatform på PTKs kursgård på Djurö.

*Ingvar Eriksson,
bitr förbundsdirektör*

